

W E E K B L A D

VAN HET

NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE.

HARDNEKKIG BRAKEN BIJ ZWANGEREN.

Zoo als bekend, is het braken, dat bij zwangeren in de eerste maanden, vooral des morgens, voorkomt een meer of minder physiologisch verschijnsel en behoort tot die veranderingen, welke de zwangerschap als zoodanig te weeg brengt. Gewoonlijk lijdt hieronder de voedingstoestand zeer weinig, na korteren of langeren tijd houdt het op en de zwangerschap neemt haar gewoon verloop. Duurt dit braken echter buitengewoon lang, herhaalt het zich verscheidene keeren daags, zoodat ten slotte niet het minste voedsel wordt ingehouden of komt het, nadat het eerst geheel is opgehouden, met verdubbelde woede terug, dan behoort het tot de pathologie der zwangerschap en, tegen het anders physiologische verschijnsel moet worden ingegrepen, daar anders de dood het einde kan zijn.

Natuurlijk dient men in de eerste plaats uit te maken, of het braken, dat bij zwangeren optreedt, is een zuiver nerveus symptoom, dan wel of er, hetzij in de maag, hetzij in de genitalia, hetzij elders de een of andere afwijking wordt gevonden, waardoor dit braken voldoende kan worden verklaard. Heeft men nu, wat betreft de laatste punten, een negatief resultaat gekregen, dan dient men in de eerste plaats zuiver symptomatisch te werk te gaan. De algemeene regel echter, dat, hoe meer medicamenten tegen de een of andere kwaal worden gerecommandeerd, des te geringer het resultaat is, gaat, zoo ooit, door voor het braken van zwangeren. Mochten dan ook — afgezien van al de andere sedativa en narcotica, op allerlei manieren aangewend — hetzij bromet. kalic., door FRIEDREICH, *Berl. Klin. Wochenschrift*, 1879, pag. 588 gerecommandeerd, hetzij chloralhydraat, idem, pag. 728, nu en dan een goed effect hebben, eene volgende keer helpt noch het een, noch het ander en wij staan voor hetzelfde feit. In zulke gevallen, waarin alle mogelijke medicamina zijn toegepast, met allen hetzelfde, anders gezegd, geen resultaat, blijft er als ultimum refugium niets anders over dan het opwekken der baring.

Proefondervindelijk toch is het bewezen en SPIEGELBERG geeft het in zijn leerboek op, dat zeer zeker deze handelwijze is gerechtvaardigd, daar toch aanhoudend braken kan voeren tot den dood, terwijl het vaak ophoudt na spontane geboorte der vrucht en eveneens na kunstmatig opgewekten abortus of partus praematurus. En, hoewel hij er op laat volgen, dat in schijnbaar zeer

hopelooze gevallen toch nog spontaan genezing optrad en moeder en vrucht behouden bleven, terwijl in andere gevallen ook de operatie het leven der moeder niet kon redden, ja dat, na mislukte pogingen, het braken later ophield, is en blijft toch het opwekken der baring eene zeer te rechtvaardigen operatie en is vaak het eenigste, wat ons overblijft.

Zowel SCHROEDER als ook FRITSCH, *Klinik der geburtshülflichen Operationen*, pag. 318, laten zich in denzelfden geest uit.

Van iets, hetgeen men nog aan dien abortus of partus praematurus zou kunnen vooraf doen gaan, hiervan is bij alle drie autoriteiten geen sprake 1).

Het zij mij vergund, een geval mede te deelen van hardnekkig braken eener zwangere, waar met het doel, de baring op te wekken, toevallig eene andere therapie werd toegepast — en met uitstekend resultaat. Vooraf echter hare historie: patiente was primipara, van eene nerveuse praedispositie, had, volgens haar zeggen, de eerste maand der zwangerschap wel nu en dan gebraakt, echter nooit bijzonder erg, zoodat haar voedingstoestand dan ook, ondanks dat verschijnsel, zeer goed was gebleven. Na dien tijd was het braken geheel opgehouden, was echter medio Augustus 1881 plotseling weër begonnen, maar nu met verdubbelde woede, zoodat zij, toen zij medio September mijne hulp inriep, 25 à 30 keeren daags braakte en doodsbenuwd was ook maar het geringste tot zich te nemen, daar, welke moeite zij ook deed en welke geringe hoeveelheden zij telkens ook nam, toch alles er werd uitgebraakt. Vooraf constateerde ik hare zwangerschap, die mij bleek tot aan de zevende maand gevorderd te zijn en tevens ging ik na, of er, hetzij aan de genitalia, hetzij elders, eenige afwijking was te vinden, die dit braken zou kunnen verklaren, maar met negatief resultaat. Ik gaf haar nu alles, wat maar was gerecommandeerd, zoowel per os als per clysmata en subcutaan, maar, wat ook werd voorgeschreven, niets baatte. Patiente was door dit alles geheel en al ontmoedigd en, hoewel haar zoo veel mogelijk voedende clysmata werden toegediend, verlangde zij ten zeerste, dat aan haren wanhopigen toestand een einde werd gemaakt. Eerst besloot ik, volgens BENNET, JONES, MARION SIMS de pars vaginalis met eene nitr. argenti-oplossing te toucheeren, vooral ook, omdat nog kort geleden van eene andere zijde en wel in het *Wiener Wochenschrift*, 1880, n°. 21 dit middel zeer was gerecommandeerd en, mocht het baten, toch altijd nog de voorkeur had boven het opwekken van partus praematurus. Toen ik haar dit echter voorstelde, maar er tevens bij vertelde, dat dit niet altijd zoo snel hielp (want niet altijd is één enkele cauterisatie voldoende), wilde zij van niets weten en vorderde van mij, dat ik aan haren toestand een einde zou maken. Er bleef dan ook niets anders over dan het opwekken der baring en, daar het ost. ext. slechts even voor den vingertop toegankelijk was, bracht ik een zeer dun laminaria-stiftje, vooraf goed gedesinfecteerd, een klein eindje naar binnen, om zodoende hetzij de weeën op te wekken, hetzij na de aldus ontstane verwijding eene andere methode toe te kunnen passen. Toen, na verloop van 7 à 8 uren, de laminaria er uit was genomen, was het ostium zóó verwijd, dat ik er met den vinger in kon komen, waarna ik het ostium zoowel als het onderste gedeelte van het

1) Of SPIEGELBERG in de tweede editie van zijn handboek nog iets anders vermeldt, is mij onbekend.

cervicaalkanaal langzaam met den vinger verder rekte. Na gedane dilatatie hield ik eerst op en, tot mijne groote verbazing hield het braken de eerste twee uren, die ik bij patiente bleef, geheel op, zoodat ik geene indicatie vond, verder te handelen. Ook later op dien dag en volgende dagen kwam er, terwijl patiente altijd nog de noodige voorzorgen in acht nam, totaal niets, evenmin later. Haar voedingstoestand nam langzamerhand toe, de zwangerschap nam haar gewoon verloop, zoodat op den gezetten tijd een levend, voldragen kind werd geboren en patiente ook nu de volmaaktste gezondheid geniet.

In het onderhavige geval had ik dus, e. a. COPEMAN in 1875, toevallig gevonden, dat zachte dilatatie van de pars vaginalis het hardnekkig braken van zwangeren kan doen ophouden. Men zal mij de vraag voorwerpen, waarom ik direct deze methode dan niet toepaste; hierop moet ik echter antwoorden, dat vooreerst in mijn geval deze methode niet was toe te passen, daar ik, hoewel ik het probeerde, met zachte dilatatie niet verder kwam wegens het enorm nauwe ost. ext. en verder, ondanks de aanprijzingen van ROSENTHAL in het *Berliner klin. Wochenschrift* van 1879 niet bijzonder veel vertrouwen had op deze methode, daar ik haar, hoewel gewijzigd. als assistent op onze kliniek had zien toepassen met slecht resultaat. (Achterna beschouwd is dit echter niet te wijten aan de methode, want het braken, dat deze zwangere vertoonde en dat wij voor zuiver nerveus braken hielden, was niet van nerveusen aard. Waaraan dit braken moest worden toegeschreven is noch aan ons, noch op de inwendige afdeeling, waarheen patiente later werd gezonden, ooit gebleken.)

Uit één geval eene conclusie te trekken, is mijns inziens veel en veel te gewaagd; toch zou ik in gevallen als het mijne, waar men te voren allerlei middelen heeft aangewend, vóór het opwekken der baring COPEMAN's methode wel durven aanbevelen. Gevaar brengt zij niet meê, resultaat wordt er dan toch meê verkregen.

Eene verklaring van deze therapie te geven, hieraan zal ik mij niet wagen, bedenkende, dat de oorzaak van het braken van zwangeren in zeer vele gevallen nog geheel in het duister ligt en eene verklaring eener therapie buiten ons bereik ligt, wanneer wij de oorzaken nog niet beter kennen.

Groningen, 11 Maart 1881.

Dr. J. MEES TEN OEVER.

WETENSCHAPPELIJKE MEDEDEELINGEN.

POKKEN EN KOEPOKINENTING TE LONDEN. — In een „memorandum” van Dr. BUCHANAN, „medical Officer of the local government board”, over de thans te Londen heerschende pokken onder de gevaccineerden en niet-gevaccineerden, dezer dagen op last van het Huis der Gemeenten openbaar gemaakt, komen met betrekking tot die epidemie eenige merkwaardige mededeelingen voor, die ook voor den lezer van dit *Tijdschrift* niet van belang ontbloet zijn.

In den jaarkring, eindigende 29 Mei 1881, stierven te Londen aan pokken

*